

LIETUVOS RESPUBLIKOS LYGIŲ GALIMYBIŲ KONTROLIERIUS

SPRENDIMAS

DĖL GALIMOS DISKRIMINACIJOS LYTIES IR LYTINĖS ORIENTACIJOS PAGRINDU TEIKIANT PASLAUGAS SPORTO KLUBE „FITUS“ TYRIMO

2023-01-31 Nr. (22)SI-10)SP-8
Vilnius

Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyboje (toliau – Tarnyba) gautas juridinio asmens (įmonės pavadinimas Tarnybai žinomas) skundas, kuriame rašoma, kad sporto klube „Fitus“ (toliau – Klubas), įsikūrusiame Ukmergės g. 308, Vilniuje, yra parduodami „Šeimos / poros“ abonementai, skirti dviem suaugusiems asmenims, tačiau juos įsigyti gali tik priešingų lyčių asmenys, kurie yra laikomi pora arba šeima. Su skundu pateikti Klubo administracijos vadovės (duomenys neskelbiami) susirašinėjimo su skundą pateikusiu asmeniu elektroniniai laiškai (rašyti 2022 m. gruodžio 14 d.). Pagal skundo aplinkybes spręstina, kad Klubas priklauso UAB „Ega LT“.

Atsižvelgiant į tai, kad skunde aprašytuose Klubo veiksmuose įžvelgtini Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymo 8 str. 1 d. 1 punkto pažeidimo požymiai, vadovaujantis Lygių galimybių įstatymo 24 straipsnio 3 dalimi, 2022 m. gruodžio 28 d. pradėtas tyrimas Lietuvos Respublikos lygių galimybių kontrolieriaus iniciatyva dėl galimo Lygių galimybių įstatymo 8 str. 1 d. 1 punkto pažeidimo, pagal kurį, prekių pardavėjas, gamintojas ar paslaugų teikėjas, įgyvendindamas lygias galimybes, nepaisant lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos, privalo visiems vartotojams sudaryti vienodas sąlygas gauti tokius pačius gaminius, prekes ir paslaugas, įskaitant aprūpinimą būstu, ir taikyti vienodas apmokėjimo sąlygas ir garantijas už tokius pačius ir vienodos vertės gaminius, prekes ir paslaugas.

Lietuvos Respublikos lygių galimybių kontrolierė Birutė Sabatauskaitė (toliau – lygių galimybių kontrolierė), vadovaudamasi Lygių galimybių įstatymo 30 straipsnio 1 ir 2 dalimis, 2022 m. gruodžio 30 d. raštu Nr. (22)SI-10)S-627 kreipėsi į UAB „Ega LT“ vadovą ir paprašė per

7 darbo dienas nuo reikalavimo gavimo dienos (kuo skubiau) pateikti paaiškinimą dėl galimos diskriminacijos minėtu pagrindu ir atsakyti į klausimus:

„1. Ar Klube galima įsigyti abonementą „Šeima / pora“ (toliau – abonementas); jeigu taip, prašyčiau informuoti, kokie šio abonemento privalumai, kokia jo kaina, kokias paslaugas galima gauti įsigijus šį abonementą?

2. Kam skirtas abonementas, tai yra ar yra nustatyti apribojimai šį abonementą norintiems įsigyti asmenims dėl lyties, amžiaus, šeiminės padėties, lytinės orientacijos ar kitų asmens tapatybės požymių, priskirtinų savybių?

3. Jeigu yra nustatyti apribojimai asmenims įsigyti abonementą, prašyčiau paaiškinti, kokiame dokumente šie apribojimai nustatyti, dėl kokių priežasčių, motyvų jie yra nustatyti ir kokių teisės aktų nuostatomis yra grindžiami tokie apribojimai, kieno iniciatyva jie yra nustatyti?

4. Taip pat prašyčiau pateikti informaciją, kokioms poroms parduodamas abonementas „Šeima / pora“, kai jį nori įsigyti fiziniai asmenys?

Taip pat prašyčiau pateikti kitą, Jūsų nuomone, svarbią informaciją, susijusią su atliekamu tyrimu. Jei paaiškinimą teiks vadovo įgaliotas asmuo, būtina pateikti ir įgaliojimą.“

Lygių galimybių kontrolierė

n u s t a t ė:

2023 m. sausio 5 d. Klubo direktorius atsakė į lygių galimybių kontrolierės šios bendrovės vadovui adresuotus klausimus.

UAB „Ega LT“ vadovas paaiškino, kaip galima įsigyti abonementą „Šeima / pora“: „jis yra pigesnis negu pirktų vienas asmuo. Pardavimo idėja, pritraukti daugiau klientų kurie sportuotų kartu ar atskirai. Pritraukti daugiau šeimų / porų. Kadangi perkami 2 abonementai iš karto yra suteikiama nuolaida. Standartinė metinė narystė 121 eur/mėn. Šeimos poros 206eur/mėn.(vienam asmeniui 103 eur mėn). Šeimos / poros atostogos (abonemento pertrauka) imama kartu.“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta).

UAB „Ega LT“ vadovas, atsakydamas į klausimą, ar yra nustatyti apribojimai įsigyti abonementą asmenims dėl lyties, amžiaus, šeiminės padėties, lytinės orientacijos ar kitų asmens tapatybės požymių, priskirtinų savybių, informavo, kad „jokių apribojimų nėra, tik bendriniai apribojimai dėl amžiaus, kad nepilnametis negali būti sporto salėje be priežiūros“; taip pat

paaikino, kad visi fiziniai asmenys gali įsigyti abonementą. UAB „Ega LT“ rašte paaikinama: „Jokios diskriminacijos netaikome ir netaikysime. Ne kartą esame pardavę šį abonementą netaikydami jokių apribojimų dėl šeimininės padėties, lytinės orientacijos ir k.t. Kliento atsiprašėme ir parduosime taip kaip jis nori, taip kaip ir turėjome padaryti iš karto. Šią situaciją vertinu kaip darbuotojo klaidą, kuri buvo „suklaidinta“ dėl to, kad iš pradžių derino kainas įmonei, o po to viskas pasikreipė, kad būtų pritaikytos nuolaidos taip, kaip kad pirktų poros.“

2023 m. sausio 18 d. Tarnyboje gautas papildomas UAB „Ega LT“ vadovo (Klubo direktoriaus) elektroninis laiškas, kuriame rašoma: „papildau paskutinį 5 atsakymą: Jokios diskriminacijos netaikome ir netaikysime. Ne kartą esame pardavę šį abonementą netaikydami jokių apribojimų dėl šeimininės padėties, lytinės orientacijos, lyties ir k.t. Kliento atsiprašėme ir parduosime taip kaip jis nori, taip kaip ir turėjome padaryti iš karto. Šią situaciją vertinu kaip darbuotojo klaidą, kuri buvo „suklaidinta“ dėl to, kad iš pradžių derino kainas įmonei, o po to viskas pasikreipė, kad būtų pritaikytos nuolaidos taip, kaip kad pirktų poros“ (šiuo laišku buvo teikiamas papildomas paaikškinimas atsakant į lygių galimybių kontrolierės 2022 m. gruodžio 30 d. rašte Nr. (22)SI-10)S-627 pateiktą klausimą Nr. 5).

Lygių galimybių kontrolierė

k o n s t a n t u o j a:

1. Tyrimo metu buvo vertinama, ar UAB „Ega LT“, teikdama sporto klubo paslaugas, tai yra parduodama vartotojams abonementus „Šeima / pora“, nepažeidė Lygių galimybių įstatymo 8 str. 1 punkto nuostatų, pagal kurias, įgyvendindamas lygias galimybes, prekių pardavėjas, gamintojas ar paslaugų teikėjas, nepaisydamas lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos, privalo visiems vartotojams sudaryti vienodas sąlygas gauti tokius pačius gaminius, prekes ir paslaugas, įskaitant aprūpinimą būstu, ir taikyti vienodas apmokėjimo sąlygas ir garantijas už tokius pačius ir vienodos vertės gaminius, prekes ir paslaugas.

Lygių galimybių kontrolierės inicijuoto tyrimo metu buvo siekiama išsiaiškinti, ar minėtus abonementus gali įsigyti tos pačios lyties asmenys (kurie būtų laikytini pora arba šeima), kitaip tariant, tyrimo atveju buvo siekiama nustatyti, ar asmenims dėl lytinės orientacijos bei dėl lyties nebuvo ribojamos galimybės įsigyti abonemento už skelbiamą kainą.

2. Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos, kurios tikslas – saugoti pagrindines žmogaus teises, atitinkančias Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos garantuojamas teises, III antraštinėje dalyje, skirtoje lygybei, įtvirtintas lygybės prieš įstatymą principas (20 straipsnis), taip pat įtvirtintas bet kokios diskriminacijos draudimas, ypač dėl asmens lyties, rasės, odos spalvos, tautinės ar socialinės kilmės, genetinių bruožų, kalbos, religijos ar tikėjimo, politinių ar kitokių pažiūrų, priklausymo tautinei mažumai, turtinės padėties, gimimo, negalios, amžiaus, seksualinės orientacijos.

Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtintas pamatinis lygybės principas. Konstitucijos 29 straipsnyje skelbiama, jog įstatymui, teismui ir kitoms valstybės institucijoms ar pareigūnams visi asmenys yra lygūs, žmogaus teisių negalima varžyti ir teikti jam privilegijų dėl jo lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu. Aiškindamas Konstitucijos 29 straipsnio nuostatas, Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, kad konstitucinis visų asmenų lygybės principas, kurio turi būti laikomasi ir leidžiant įstatymus, ir juos taikant, ir vykdant teisingumą, įpareigoja vienodus faktus teisiškai vertinti vienodai ir draudžia iš esmės tokius pat faktus savavališkai vertinti skirtingai, kad konstitucinis visų asmenų lygybės principas reiškia žmogaus prigimtinę teisę būti traktuojamam vienodai su kitais, įtvirtina formalią visų asmenų lygybę, taip pat kad asmenys negali būti diskriminuojami arba kad jiems negali būti teikiama privilegijų (Konstitucinio Teismo 2004 m. gruodžio 13 d. nutarimas). Asmenų lygybės principas iš esmės reiškia diskriminacijos draudimą, o diskriminacija dažniausiai suprantama kaip žmogaus teisių varžymas ar tam tikrų privilegijų teikimas, atsižvelgiant į lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų požymius (Konstitucinio Teismo 1998 m. lapkričio 11 d. nutarimas). Konstitucinis visų asmenų lygybės įstatymui principas būtų pažeistas, jeigu tam tikra grupė asmenų, kuriems yra skiriama teisės norma, palyginti su kitais tos pačios normos adresatais, būtų kitaip traktuojama, nors tarp tų grupių nėra tokio pobūdžio ir tokios apimties skirtumų, kad toks nevienodas traktavimas būtų objektyviai pateisinamas (Konstitucinio Teismo 1996 m. lapkričio 20 d. ir 2003 m. gruodžio 30 d. nutarimai).

Lygių galimybių įstatymo 1 straipsnyje nustatyta, jog šio įstatymo paskirtis – užtikrinti, kad būtų įgyvendintos Konstitucijos 29 straipsnio nuostatos, įtvirtinančios asmenų lygybę ir draudimą varžyti žmogaus teises ir teikti jam privilegijas lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu. Taip pat šiuo įstatymu siekiama, kad būtų įgyvendintos ir Europos Sąjungos teisės aktų, nurodytų šio įstatymo priede, kitų tarptautinių

sutarčių nuostatos. Taigi, Konstitucijoje įtvirtintos asmenų lygybę reglamentuojančios pagrindinės nuostatos yra perkeltos į Lygių galimybių įstatymą, kuriuo draudžiama diskriminacija šio įstatymo taikymo srityje ne tik dėl konstitucinių nediskriminavimo pagrindų, bet ir dėl kitų žmogaus tapatybės požymių ar priskiriamų savybių, kurios yra įtvirtintos Lygių galimybių įstatyme.

Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 1 dalyje diskriminacija apibrėžiama kaip tiesioginė ar netiesioginė diskriminacija, priekabiavimas, nurodymas diskriminuoti dėl lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos.

Pažymėtina, kad diskriminacija bendrąja prasme teisinėje literatūroje suvokiama kaip mažiau palankus asmens traktavimas ar mažiau palankus elgesys su asmeniu negu tomis pačiomis ar panašiomis aplinkybėmis buvo, yra ar būtų elgiama su kitu asmeniu. Diskriminacijos samprata išplaukia iš lygių galimybių principo, įtvirtinto tiek nacionaliniuose, tiek tarptautiniuose teisės aktuose. Įvairiuose teisės aktuose yra įtvirtinta, kad draudžiamas nevienodas elgesys dėl tam tikro žmogaus įgimto ar įgyto požymio, priskirtinos savybės (lyties, pilietybės, tautybės, seksualinės orientacijos, religijos ir kt.), todėl diskriminacija plačiąja prasme suvokiama kaip skirtumų darymas, susijęs su asmeniui būdingu tam tikru jį identifikuojančiu požymiu. Dėl šios priežasties asmeniui ar vienodais požymiais pasižyminčiai grupei asmenų gali būti sukuriamos prievolės, nepatogumai, sumažinamos arba apskritai atimamos galimybės realizuoti savo teises, kurie nėra taikomi kitiems visuomenės nariams, pasižymintiems kitais asmens tapatybės požymiais.

3. Lygių galimybių įstatymo 2 str. 9 dalyje tiesioginė diskriminacija apibrėžiama kaip elgesys su asmeniu, kai lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu jam taikomos mažiau palankios sąlygos, negu panašiomis aplinkybėmis yra, buvo ar būtų taikomos kitam asmeniui. Lytis, lytinė orientacija yra Lygių galimybių įstatyme įtvirtinti draudžiamo diskriminavimo pagrindai.

Pagal Lygių galimybių įstatymo 2 str. 9 dalyje įtvirtintą tiesioginės diskriminacijos apibrėžtį, tiriant diskriminacijos fakto buvimą ar nebuvimą yra lyginami skirtingos lyties bei skirtingos lytinės orientacijos asmenys ir vertinama, ar panašiomis aplinkybėmis šiems asmenims dėl lyties bei lytinės orientacijos nėra taikomos mažiau palankios sąlygos arba apskritai ribojamos galimybės įsigyti Klubo parduodamus abonementus

Vertinant asmenų vienodas galimybes įsigyti abonementus nepaisant lytinės orientacijos yra aktuali netiesioginės diskriminacijos samprata, kuri Lygių galimybių įstatymo 2 str. 5 dalyje

apibrėžiama kaip veikimas ar neveikimas, teisės norma ar vertinimo kriterijus, akivaizdžiai neutrali sąlyga ar praktika, kurie formaliai yra vienodi, bet juos įgyvendinant ar pritaikant atsiranda ar gali atsirasti faktinis naudojimosi teisėmis apribojimas arba privilegijų, pirmenybės ar pranašumo teikimas lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu, nebent šį veikimą ar neveikimą, teisės normą ar vertinimo kriterijų, sąlygą ar praktiką pateisina teisėtas tikslas, o šio tikslo siekiama tinkamomis ir būtinomis priemonėmis.

Pagal Tarnyboje gautus pirminius duomenis ir informaciją galima buvo numanyti, kad abonemento „Šeima/pora“ pardavimas poroms (nenurodant poros ar šeimos asmenų lyties, netaikant apribojimų dėl paslaugų gavėjo lyties) galėtų būti laikomas sąlyga ir praktika, kuri visiems Klubo paslaugų gavėjams yra vienoda, tačiau, faktiškai įgyvendinant šią pardavimo sąlygą, ji galėtų būti palanki išimtinai heteroseksualios orientacijos asmenims, kurie atitiktų Klubo galimai nustatytus skirtingos lyties asmenų poros arba šeimos reikalavimus, kitaip tariant faktiškai parduodant abonementus, buvo manoma, kad abonementą įsigyjantys asmenys privalo būti skirtingos lyties.

Pagal UAB „Ega LT“ vadovo (Klubo direktoriaus) tyrimo metu Tarnybai pateiktą informaciją ir paaiškinimus spręstina, kad abonementai buvo ir yra parduodami įvairioms poroms, netaikant jokių apribojimų dėl šeiminės padėties, lytinės orientacijos, lyties. Kartu UAB „Ega LT“ vadovas pateikė Klubo atstovės juridiniam asmeniui (Tarnybai juridinio asmens pavadinimas žinomas) 2023 m. sausio 5 d. rašyto elektroninio laiško momentinę ekrano kopiją, kuriuo siūloma įsigyti abonementą moterų porai ir paaiškinama, kad abonementai yra parduodami tiek skirtingos lyties asmenų poroms, tiek dviem vyrams arba dviem moterims. Pagal UAB „Ega LT“ vadovo pateiktą paaiškinimą spręstina, kad pirmiau kilęs klausimas dėl atsisakymo parduoti abonementą tos pačios lyties asmenims buvo susijęs su aplinkybe, kad abonementą pageidavo įsigyti juridinis asmuo įmonės darbuotojoms (darbuotojams) ir abonemento pardavimo kaina su nuolaida pradžioje buvo taikoma įmonei, bet ne fiziniams asmenims.

Šio sprendimo surašymo metu patikrinus Klubo interneto svetainėje skelbiamą informaciją¹ apie parduodamų paslaugų kainas spręstina, kad abonementas „Šeima / pora“ yra parduodamas dviem suaugusiems asmenims, Klubo interneto svetainėje nebuvo fiksuoti apribojimai įsigyti abonementus asmenims dėl lyties arba lytinės orientacijos.

---

¹ <https://www.fitus.lt/kainorastis-2021/>.

Darytina išvada, kad, pagal Tarnybai pateiktą UAB „Ega LT“ informaciją bei paaiškinimus bei pačios UAB „Ega LT“ valdomo Klubo skelbiamą informaciją internete, visi asmenys, sulaukę 18-os metų, turi teisę įsigyti abonementą „Šeima / pora“ be apribojimų dėl lyties ar lytinės orientacijos.

Remiantis pirmiau nurodytomis aplinkybėmis nėra pagrindo daryti išvadą, kad asmenims dėl lyties bei lytinės orientacijos yra ribojamos galimybės įsigyti abonementą.

Kartu UAB „Ega LT“ vadovui rekomenduotina supažindinti darbuotojus su paslaugų teikimo vartotojams sąlygomis o teikiant paslaugas užtikrinti, kad vartotojai nebūti diskriminuojami dėl lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos ir kad dėl šių požymių nebūtų priekabiuojama, seksualiai priekabiuojama ir nebūtų duodami nurodymai diskriminuoti.

Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, ir vadovaudamasi Lygių galimybių įstatymo 14 straipsniu, 16 straipsniu, 17 straipsniu bei 29 straipsnio 2 dalies 5 punktu,

Lygių galimybių kontrolierė

n u s p r e n d ž i a:

1. Tyrimą baigti, nepasitvirtinus galimam Lygių galimybių įstatymo pažeidimui.
2. Su sprendimu supažindinti UAB „Ega LT“.

Sprendimas per 1 (vieną) mėnesį nuo jo gavimo dienos gali būti skundžiamas apygardos administraciniam teismui Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka arba Lietuvos administracinių ginčų komisijai (Vilniaus g. 27, 01402 Vilnius) Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatyme nustatyta tvarka.

Lygių galimybių kontrolierė

Birutė Sabatauskaitė